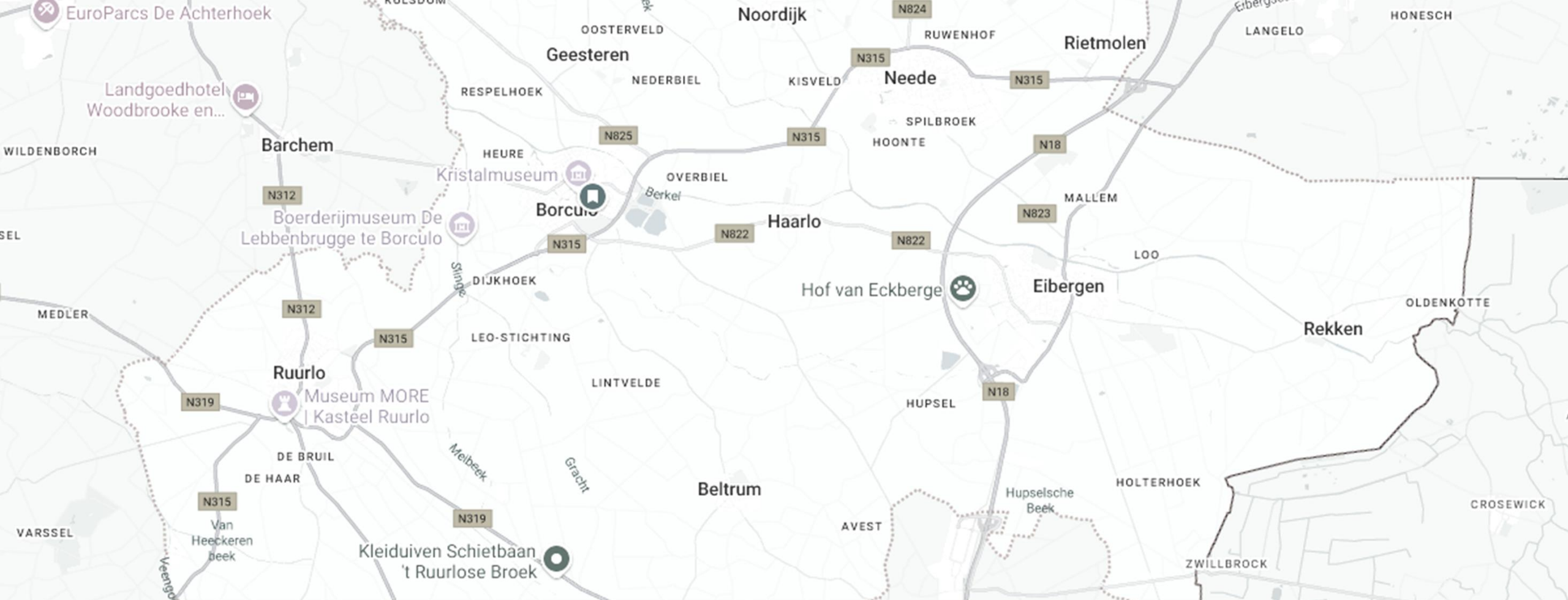

Gemeente Berkelland

Accountantsverslag 2024

21 mei 2025 | Definitief

Inleiding

Doetinchem, 21 mei 2025
1003636/HdF/NK

Aan de Gemeenteraad van de gemeente Berkelland,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van uw gemeente gecontroleerd.
In dit verslag brengen wij de hoofdzaken vanuit onze controle onder uw aandacht.
Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening zelf en aan de interne beheersing.

Dit accountantsverslag dient in samenhang te worden gelezen met de jaarrekening over 2024. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van Burgemeester en Wethouders (hierna: College). Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring bij de jaarrekening te verstrekken. Daarnaast hebben wij beoordeeld of het jaarverslag in overeenstemming is met de jaarrekening. Ons oordeel over de jaarrekening komt tot uitdrukking in de controleverklaring.

Het verslag is uitsluitend bestemd voor het College en de Gemeenteraad en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. Waar relevant gaan onze bevindingen vergezeld van aanbevelingen. De in het verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën en het ambtelijk financieel management. Wij hebben deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst van de Auditcommissie op 28 mei 2025.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Inhoudsopgave

Samenvatting

Aandachtspunten raad

Jaarrekening

Interne beheersing

Onze verantwoordelijkheid

Afsluiting

Bijlagen

Samenvatting

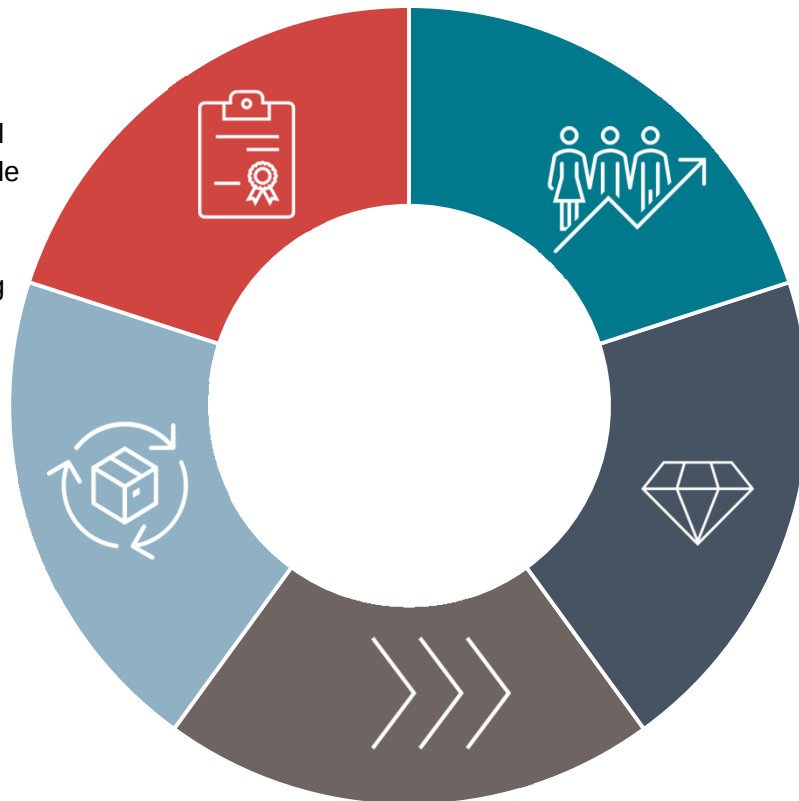
Controleverklaring

Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken als u de jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2024 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen op 31 december 2024, in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

In de WNT-verantwoording en Sisa-verantwoording zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het College heeft in de rechtmatigheidsverantwoording aangegeven rechtmatig gehandeld te hebben. Wij zijn van mening dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Controleproces

Er zijn voorafgaand en tijdens het controleproces voldoende stukken beschikbaar gesteld om de controlewerkzaamheden uit te voeren. Wij hebben aanpassingen aangegeven voor:

- Het herstellen van fouten
- Het aanpassen van teksten

Financiële positie

Uw gemeente sluit het jaar af met een positief resultaat van € 8 miljoen.

Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt per eind 2024 € 26,3 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 5,6 miljoen. De ratio is 4,66 en is ruim voldoende.

De afgelopen jaren heeft het eigen vermogen een constante lijn laten zien. Vanwege het ravijnjaar in 2026 komt de financiële positie onder druk.

Interne beheersing

De interne beheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen en past bij de omvang van uw organisatie. Wij hebben verbeterpunten geadviseerd. De belangrijkste zijn:

- De inkoopprocedure (contracten, budgethouders, aanbestedingen)
- De procedure voor het verstrekken van subsidies.

Aandachtspunten raad

Hierna geven wij een toelichting op de aandachtspunten voor de controle 2024 zoals deze zijn meegegeven door de Auditcommissie namens de raad. Deze aandachtspunten zijn een nadere toelichting op de standaard controleopdracht.

Van de Auditcommissie hebben wij 2 aandachtspunten meegekregen.

1] Rechtmatigheidsverantwoording:

- Ervaringen uit het eerste jaar?
- Is deze goed gegaan?
- Is de verantwoording slim en praktisch uitgevoerd?
- Is er een consequente lijn gevolgd ten opzichte van 2023 (eerste jaar)?

2] Informatieveiligheid:

- Hoe doen we het?

Aandachtspunten van de raad

1] Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording voor lokale overheden verplicht. De rechtmatigheidsverantwoording helpt de Raad bij haar controlerende taak. Het College is verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De verantwoording gaat nader in op de naleving van wet- en regelgeving van financiële beheershandelingen door het College. De accountant beoordeelt de getrouwheid van deze verantwoording

Landelijk onderzoek

In 2024 is voor gemeenten een landelijk onderzoek uitgevoerd op de rechtmatigheidsverantwoording over 2023. Dit onderzoek laat zien dat de invoering ervan de beoogde doelen, zoals meer transparantie en betere controle door gemeenteraden, niet heeft bereikt.

Het systeem is complexer geworden door de betrokkenheid van meerdere partijen en de aangescherpte regelgeving. De rechtmatigheidsverantwoording wordt vaak gezien als een formaliteit, zonder dat dit leidt tot het gewenste inhoudelijke gesprek tussen de gemeenteraden en de colleges.

Er is een aanzienlijke toename te zien van gerapporteerde onrechtmatigheden. Vooral bij de aanbestedingen en de begrotingsoverschrijdingen. De verschillen in interpretatie van de regelgeving door accountants hebben geleid tot inconsistenties tussen de gemeenten, wat de vergelijkbaarheid en effectiviteit van het systeem bemoeilijkt.

Berkelland 2023

Een goede en tijdige (verbijzonderde) interne controle is essentieel om een deugdelijke grondslag voor de rechtmatigheidsverantwoording te verkrijgen. Het is van belang de verbijzonderde interne controle af te ronden voorafgaand aan de accountantscontrole van de jaarrekening.

2023 was het eerste jaar en daarmee een pilot jaar. De verbijzonderde interne controle over 2023 is zodanig uitgevoerd dat tijdig een deugdelijke grondslag is gelegd voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. De noodzakelijke processen zijn beoordeeld door het team VIC en de conclusies zijn opgenomen.

De regels omtrent de begrotingsrechtmatigheid hebben geleid tot intensief overleg tussen de gemeente Berkelland en ons. Dit heeft ertoe geleid dat de Raad voorafgaand aan de jaarrekening is geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Berkelland 2024

Het team VIC heeft in 2024 aan een optimalisatie van het proces gewerkt. Zo is de verbijzonderde interne controle op de Europese aanbestedingen nu volledig onder verantwoordelijkheid van het team VIC uitgevoerd.

Het team heeft een groei doorgemaakt qua expertise door de ervaring die zij hebben opgedaan. De ervaring heeft onder meer geleid tot een versterkte positie van het team. De primaire uitvoeringsteams tonen een grotere betrokkenheid door de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle actief te integreren in hun dagelijkse werkzaamheden. Voor de begrotingsafwijkingen in 2024 zijn in de raadsvergadering van november 2024 de afspraken bekrachtigd.

Aandachtspunten van de raad

Afronding van de verbijzonderde interne controle (VIC) 2024

Het afronden van de verbijzonderde interne controle - voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole - is een grote opgave. Dit komt doordat deze werkzaamheden afhankelijk zijn van een tijdige en volledige aanlevering door de organisatie. De ervaring leert dat de benodigde gegevens soms niet volledig of niet tijdig beschikbaar zijn, wat leidt tot vertragingen voor de afronding van de verbijzonderde interne controle.

VIC op Europese aanbestedingen

De uitvoering van de verbijzonderde interne controle op de Europese aanbestedingen is een complexe en arbeidsintensieve klus. De belangrijkste oorzaak hiervan is het ontbreken van een gestructureerd contractenbeheer en vastleggingen van het inkoopproces.

Intern controleplan

Om de rechtmatigheidsverantwoording een juiste basis te geven is het raadzaam voorafgaand aan de werkzaamheden een intern controleplan op te stellen waarin onder meer aangegeven wordt:

- Het theoretisch kader van de verbijzonderde interne controle;
- Welke processen onderkend worden en de daarbij behorende risico's;
- Wie eindverantwoordelijke is voor de verbijzonderde interne controle;
- Wie de verbijzonderde interne controle uit voert en wanneer;
- Wat de communicatielijnen over de bevindingen zijn;
- Hoe de opvolging van de bevindingen wordt bewaakt.

Uw organisatie heeft in 2023 een intern controleplan opgesteld waarin bovenstaande inhoud is opgenomen. Dit plan is in september 2023 door het College vastgesteld.

Uitkomsten rechtmatigheidsverantwoording

Voor de uitkomsten van de rechtmatigheidsverantwoording verwijzen wij u naar het onderdeel [rechtmatigheidsverantwoording](#) in dit verslag.

Aandachtspunten van de raad

2] Informatiebeveiliging

IT-Omgeving

De IT-omgeving is uitbesteed aan een aantal externe partijen (infrastructuur, hardware en database). De doelstelling hiervan is continuïteit en zekerheid in de IT te hebben.

De dienstverleningsovereenkomst betreft de hardware, de infrastructuur, de back-up & recovery, het onderhoud, het wijzigingsbeheer en de beveiliging. Periodiek wordt door de leveranciers verantwoordingsinformatie verstrekt om zo voldoende grip te houden op de geleverde diensten en de gebeurtenissen.

Het is belangrijk om van de externe partijen een ISAE 3402 type II verklaring te hebben. Zo'n verklaring geeft aan dat de IT-processen bij de leverancier goed zijn. Deze is er voor het volledige jaar 2023 van de ene partij en tot en met 30 april 2024 van de andere partij. Er is met hen inmiddels afstemming gezocht over een ISAE-verklaring voor het gehele kalenderjaar 2024.

Informatiebeveiliging

In 2024 is het informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd. Het Informatiebeveiligingsbeleid 2024-2028 van de gemeente Berkelland richt zich op het waarborgen van de beschikbaarheid, betrouwbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van informatie.

Het beleid is ervoor om de gemeente te ondersteunen bij een veilige informatieverwerking, met een focus op de wettelijke vereisten vanuit de AVG, Wet BRP, DigiD-audit en de Wet open overheid (Woo). Dit beleid vervangt eerdere kaders en biedt een strategisch raamwerk voor de komende jaren.

Informatiebeveiliging is een continu proces met rollen en verantwoordelijkheden op alle niveaus van de organisatie. Trainingen en bewustwordingscampagnes zijn essentieel om menselijke fouten te minimaliseren.

Continuïteitsplan

Het continuïteitsplan van de organisatie stamt uit 2012. Op onderdelen is hierop een aanvullend plan opgesteld, zoals een calamiteitenplan specifiek gericht op cybercrises. Echter, continuïteit omvat meer dan alleen IT; het betreft ook de menselijke factor. Het vermogen van de organisatie om na een crisis snel operationeel te worden, is afhankelijk van een bredere aanpak. Momenteel verdient de menskant nog extra aandacht.

Wij hebben het College geadviseerd om het continuïteitsplan te herzien en te actualiseren, rekening houdend met de huidige organisatiestructuur, taken en inrichting van de IT-omgeving. Daarnaast hebben wij het College geadviseerd het plan formeel vast te stellen en de effectiviteit ervan te testen in een crisissimulatie. Dit zorgt voor een integrale benadering van continuïteit en crisisbeheer.

Aandachtspunten van de raad

NIS2

De NIS2-richtlijn (Netwerk- en Informatiebeveiliging) is een Europese wet voor betere digitale veiligheid. Bedrijven en organisaties zijn verplicht hun netwerken en systemen beter te beschermen tegen aanvallen. Ook is het noodzakelijk om grote problemen, zoals een hack, te melden.

Er worden mechanismen ingesteld voor toezicht en handhaving op de inrichting van de informatiebeveiliging. Een belangrijk onderdeel van NIS2 is de training van medewerkers om een cultuur van waakzaamheid te creëren. Hierdoor kunnen werknemers proactief bedreigingen identificeren en hierop reageren. Deze punten helpen om de digitale weerbaarheid van organisaties te versterken en de veiligheid van essentiële diensten te waarborgen.

NIS2 zal voor Nederlandse organisaties gaan gelden via de nieuwe Cyberbeveiligingswet. Deze wet is nog niet definitief en zal naar verwachting medio 2025 van kracht worden. De BIO2.0 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) sluit nauw aan bij de NIS2-richtlijn. Beide kaders leggen de nadruk op het versterken van de digitale weerbaarheid en het melden van incidenten. Door de implementatie van BIO2.0 in uw organisatie, wordt ook voldaan aan de eisen van de NIS2-richtlijn.

De organisatie erkent dat een goede informatiebeveiliging noodzakelijk is om risico's te verder te kunnen reduceren. Om dit verder uit te kunnen werken blijft een continue investering vanuit de gemeente nodig. De NIS2-richtlijn is bekend binnen de organisatie en de voorbereidingen worden actief opgepakt. Er is een onderzoek uitgevoerd voor NIS2/BIO 2.0, waarbij risico's in beeld zijn gebracht. Dit heeft geleid tot een zogenaamde GAP-analyse. Een analyse om de nog openstaande ontwikkelpunten in beeld te krijgen.

Uit de rapportage blijkt dat het leveranciersmanagement nog verder kan worden verbeterd, omdat er momenteel weinig inzicht is in wat leveranciers precies leveren. Dit is inmiddels opgepakt.

Daarnaast wordt geadviseerd de monitoring en respons op systemen beter te organiseren. Het aanbestedingstraject voor de aanschaf van een monitoring & response systeem is inmiddels opgepakt. Hierdoor ontstaat een extra investering. Afhankelijk van de tijdigheid van de investering is de implementatie in 2025 voorzien.

Wij hebben het College geadviseerd zorg te dragen voor een controle op de leveranciers om de naleving van NIS2-vereisten te waarborgen en de ketenaansprakelijkheid te minimaliseren.

De gemeente heeft de regie over de samenwerking met de externe IT-leverancier. Er worden jaarlijks phishing mail testen uitgevoerd en pentesten ingezet, wat heeft bijgedragen aan een groter bewustzijn van cyberrisico's. Jaarlijks wordt intern de rapportage over de uitkomsten besproken. Incidenten worden voorgelegd aan de concernmanager Bedrijfsvoering, de gemeentesecretaris en de portefeuillehouder Bedrijfsvoering.

Aandachtspunten van de raad

Informatiebeveiliging en AVG

Binnen de informatiebeveiliging is sprake van 3 rollen:

- Chief Information Security Officer (CISO):
Als CISO definieer je de informatiebeveiligingsstrategie, gebaseerd op een risicomanagementbenadering en rekening houdend met de organisatiebehoefte, dreigingsbeeld en trends.
- Functionaris Gegevensbescherming (FG):
De FG controleert of de organisatie de AVG goed toepast en ziet erop toe dat betrokkenen hun privacy rechten kunnen uitoefenen.
- Privacy Officer (PO):
De Privacy Officer speelt een cruciale rol in het waarborgen van de naleving van privacywetgeving en het beschermen van persoonsgegevens. De PO adviseert en ondersteunt de organisatie bij het opstellen en handhaven van het privacy beleid. Daarnaast voert de PO privacy-impactbeoordelingen (Data Protection Impact Assessments, DPIA's) uit en zorgt ervoor dat de organisatie proactief inspeelt op veranderingen in technologie en bedrijfsprocessen om de privacy van individuen te waarborgen.

Deze drie rollen zijn in de organisatie van de gemeente Berkelland bij 3 personen belegd. De positionering van deze rollen zal meegenomen worden in de onderhanden zijnde organisatie-ontwikkeling.

Privacy verklaring

Een privacyverklaring informeert mensen over hoe een organisatie omgaat met hun persoonlijke gegevens. Het legt uit welke gegevens worden verzameld, waarom dit gebeurt, hoe ze worden gebruikt en beveiligd, en welke rechten erbij betrokken zijn, zoals inzage in het verwijderen van hun gegevens.

Wij hebben het College geadviseerd de privacyverklaring van de gemeente Berkelland aan te vullen met:

- *De verplichting tot het verstrekken van gegevens en de gevolgen als de gebruiker weigert deze te verstrekken;*
- *Bron van de gegevens, als de persoonsgegevens niet direct van de gebruiker zijn verkregen.*

Toegang tot systemen en applicaties

De rechten in de applicaties worden toegekend op basis van de HR21-profielen. De in- en uitdienstmeldingen worden adequaat behandeld. Interne verschuivingen van personeelsleden worden niet altijd adequaat verwerkt.

Meerdere personeelsleden hebben de beschikking over een zogenaamd 'admin-account' met alle rechten en een persoonlijk account in bepaalde software applicaties. Hierdoor kan men in theorie met het ene account een handeling uitvoeren en met het andere account een handeling goedkeuren.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd periodiek de autorisaties op de rechten van de verschillende software applicaties te beoordelen en waar nodig aan te passen.

Jaarrekening

Accountantscontrole

Financiële positie

Overige bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Accountantscontrole

Goedkeuringstoleranties

Bij onze controle maken wij gebruik van een door u vastgestelde goedkeuringstolerantie, de materialiteit. De materialiteit wordt gebruikt als grens om te bepalen hoe groot fouten in de jaarrekening maximaal mogen zijn. Omdat niet alle kleine fouten gevonden worden in de controle, wordt de controle uitgevoerd met een uitvoeringsmaterialiteit, de ruimte voor niet ontdekte fouten. Het verschil tussen de materialiteit en de uitvoeringsmaterialiteit vormt de ruimte die vrij gelaten wordt voor eventuele fouten die niet gecorrigeerd worden.

Bij de controle van uw jaarstukken hebben wij de volgende materialiteit gehanteerd:

(x € 1.000)		Fouten		Onzekerheden	
Materialiteit en ruimte voor controleverschillen		1%		3%	
Materialiteit	€	1.536	€	4.608	
Uitvoeringsmaterialiteit	€	768			
Ruimte voor niet gecorrigeerde controleverschillen	€	768	€	4.608	
Totaal niet gecorrigeerde controleverschillen	€	471	€	2.085	

Gecorrigeerde controleverschillen

Vanuit de controlewerkzaamheden zijn een aantal afwijkingen naar voren gekomen. Deze zijn besproken met het management en gecorrigeerd in de jaarrekening zoals deze voor u ligt.

Accountantscontrole

Niet gecorrigeerde controleverschillen

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de controleverschillen die niet in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt. In overleg met u zijn alle individuele afwijkingen groter dan € 77.000 vermeld (5% van de goedkeuringstolerantie). De overige afwijkingen onder de rapporteringstolerantie zijn cumulatief opgenomen.

(x € 1.000)	Fouten		Onzekerheden	
Niet gecorrigeerde controleverschillen	1%		3%	
Levering zorg WMO en jeugd 2024	€	-	€	934
Levering zorg WMO en jeugd 2023	€	-	€	280
Inkopen niet onderbouwd met een prestatie	€	-	€	871
M16: Afrekening niet juist	€	96	€	-
G10: vordering lasten Fijnder	€	83	€	-
Afrekening Regionale inkoop sociaal domein	€	65	€	-
Overige afwijkingen	€	227	€	-
Totaal niet gecorrigeerde controleverschill	€	471	€	2.085
Ruimte voor afwijkingen	€	768	€	4.608

Afrekening Regionale inkoop sociaal domein

Als gevolg van de contractuele afspraken met de zorgaanbieders en de deelnemende gemeenten wordt achteraf de minimale afname per zorgaanbieder en de onderlinge verrekening met de gemeenten vastgesteld door het Sociaal Domein Achterhoek. De finale afrekening is niet volledig verwerkt in de jaarstukken.

Levering zorg WMO en jeugd 2024

Over de geleverde zorg in natura hebben we in 2024 voor € 26 miljoen controleverklaringen van zorgaanbieders ontvangen. Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties, € 0,9 miljoen, is geen (goedkeurende) controleverklaring ontvangen of zijn het kleinere zorgaanbieders, waarmee afspraken zijn gemaakt om geen controleverklaring aan te leveren. Dit bedrag is aangemerkt als onzekerheid.

Levering zorg WMO en jeugd 2023

In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat nagekomen kosten van zorgaanbieders met betrekking tot boekjaar 2023 ten laste zijn gebracht van boekjaar 2024 voor een bedrag van € 280.000. Hierdoor ontstaat onzekerheid omtrent deze kosten, omdat de daadwerkelijke levering van de onderliggende prestaties tot op heden niet aantoonbaar is gemaakt.

Inkopen niet onderbouwd met een prestatie

Uit een steekproef op de inkoopfacturen blijkt een aantal facturen niet onderbouwd met een afdoende bewijs van de geleverde prestatie. Wij hebben deze uitkomst in relatie tot de totale massa gebracht en daaruit volgt een onzekerheid van € 871.000.

M16: Afrekening

De vergoeding voor de Opvang Oekraïners (M16) is gebaseerd op een normbedrag per opvangplek. Aangezien de werkelijke lasten van de gemeente Berkelland lager zijn dan het normbedrag is er geen mogelijkheid meer tot een extra vordering.

G10: vordering lasten Fijnder

Fijnder behandelt een deel van het inburgeringstraject. Deze lasten zijn wel opgevoerd in de verantwoording naar het Rijk (SiSa) maar niet als vordering.

Accountantscontrole

Herziening Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden

Op 21 maart 2025 is het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) gewijzigd. Voor de controle van de jaarrekening geldt vanaf boekjaar 2025 een standaard goedkeuringstolerantie van 2% van de totale lasten **exclusief** toevoegingen aan de reserves. De Raad kan kiezen voor een lagere tolerantie.

De goedkeuringstolerantie is de som van de afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle. De goedkeuringstoleranties van 1% bij fouten en 3% bij onzekerheden komen hiermee te vervallen vanaf boekjaar 2025.

Het is aan de Raad om het percentage vast te stellen. Wij adviseren u 2% te hanteren.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de controleverordening met ingang van 1 januari 2025 te actualiseren op basis van deze herziene goedkeuringstoleranties voor de accountantscontrole.

Herziening Besluit Begroting en Verantwoording 2025

Tegelijk met de BADO is ook het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangepast. De rechtmatigheidsverantwoording is nu formeel onderdeel van het BBV. Het is daarmee verplicht om in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen en daarin fouten en onduidelijkheden toe te lichten.

De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording wordt gelijkgesteld aan de goedkeuringstolerantie van de accountant: maximaal 2% van de totale lasten, **exclusief** toevoegingen aan de reserves. Bij overschrijding van deze grens, moeten de afwijkingen expliciet worden vermeld.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd de financiële verordening met ingang van 1 januari 2025 te actualiseren op basis van deze herziene goedkeuringstoleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Accountantscontrole

Fraude en financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Wij zijn verplicht bij wettelijke controleopdrachten in de controleverklaring te rapporteren over fraude en continuïteit. Dit is tot stand gekomen vanuit de maatschappelijke wens tot meer transparantie en inzicht voor de gebruiker van de jaarrekening.

Concreet betekent deze verplichting dat er een sectie 'Controleaanpak frauderisico's' en een sectie 'Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie' in onze controleverklaring is opgenomen. In [bijlage 1](#) staan de teksten die wij in de controleverklaring zullen opnemen.

Fraude

De fraudeparagraaf in de controleverklaring beschrijft hoe wij in onze controle hebben ingespeeld op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude. In deze beschrijving zijn de volgende elementen opgenomen:

- de frauderisico's die aandacht vereisen bij de controle;
- een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de jaarrekening;
- een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;
- een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;
- belangrijke waarnemingen met betrekking tot onderkende frauderisico's.

Onze controleaanpak is opgesteld vanuit onze verplichting tot het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van onze werkzaamheden. Wij hebben onze controleaanpak zodanig ingericht dat de kans op het ontdekken van materiële afwijkingen als gevolg van fraude zo hoog mogelijk is. Hierbij is sprake van professionele oordeelsvorming, rekening houdend met de specifieke omstandigheden en de complexiteit van de controle. Voor de onderkende frauderisico's hebben wij onze werkzaamheden op het geplande niveau kunnen uitvoeren.

Financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Dit is een paragraaf in de controleverklaring waarin wij uiteen zetten welke controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd om de veronderstellingen inzake de financiële risico's te toetsen. Het College maakt jaarlijks een gedegen analyse van de financiële positie en vooruitzichten en de accountant moet deze toetsen. In de controleverklaring wordt uiteengezet welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om de analyse van het College te toetsen en wat de uitkomsten van die werkzaamheden zijn.

Ook eventuele belangrijke waarnemingen die de accountant ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie bij de uitvoering van de werkzaamheden doet, worden vermeld in de controleverklaring.

Accountantscontrole

Naleven verslaggevingsregels

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het BBV zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

Kwaliteit van de jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit 2 onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening. De kwaliteit van de toelichtingen zijn van een voldoende niveau.

De afwijkingen ten opzichte van de begroting en de belangrijkste ontwikkelingen per programma zijn in het jaarverslag voldoende toegelicht. In de paragrafen is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen.

Jaarverslag

Het jaarverslag met daarin de paragrafen voldoet aan de minimale eisen van het BBV. Wij hebben geen tegenstrijdigheden met de jaarrekening 2024 geconstateerd.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Uw organisatie valt onder de reikwijdte van de Wet Normering Topinkomens. In de jaarrekening is de voorgeschreven informatie opgenomen. De personele wisseling van de functie van gemeentesecretaris is juist verwerkt.

Verloop van de controle

Het opstellen van de jaarrekening over het boekjaar 2024 is zodanig gepland, dat de gecontroleerde jaarrekening tijdig ter vaststelling aan de Gemeenteraad kan worden voorgelegd.

De eerste versie van de jaarstukken was tijdig gereed. Het jaarrekeningdossier bevatte op onderdelen voldoende onderbouwingen om de controle te kunnen uitvoeren. Op andere onderdelen was de aangeleverde onderbouwing niet toereikend.

Het controleproces evalueren wij met de ambtelijke organisatie. De afwikkeling van de controle was conform planning.

Wij kijken terug op een goede samenwerking gedurende dit proces.

Financiële positie

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat over 2024 en de financiële positie van uw organisatie per 31 december 2024.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten voor en na mutaties op de reserves laat het volgende verloop zien:

	Saldo voor mutaties reserves	Saldo na mutaties reserves
Realisatie 2023	€ 4.524	€ 5.533
Begroting 2024 (primitief)	€ 1.273	€ 1.632
Gewijzigde begroting 2024	€ -26	€ 5.449
Realisatie 2024	€ 5.557	€ 8.089

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief saldo van € 4,5 miljoen vóór mutaties in de reserves. Na het toevoegen en onttrekken van middelen aan reserves resteerde in 2023 € 5,5 miljoen voordeel. Het overschot van 2023 werd in 2024 bestemd voor bestuurlijke claims (€ 2,8 miljoen), onderwijshuisvesting (€ 1,3 miljoen) en Sportvastgoed (€ 1,3 miljoen).

De begroting 2024 is gewijzigd van een verwacht resultaat voor mutaties reserves van € 1,2 miljoen naar nihil. Dit is voor € 1 miljoen veroorzaakt door de stijgende kosten in het sociaal domein (WMO en Fijnder).

Daartegenover staat een hogere algemene uitkering dan verwacht van € 2,2 miljoen, rentebaten van € 0,8 miljoen en hoger dividend van € 0,4 miljoen. Een deel van de extra lasten worden opgevangen door meer onttrekkingen uit bestemmingsreserves, waaronder de budgetten uit 2023 die zijn doorgeschoven naar 2024. Dit leidt uiteindelijk tot een begroot saldo na mutaties in de reserves van € 5,4 miljoen.

De realisatie 2024 komt uit op ruim € 8 miljoen positief. Dit is veroorzaakt door lagere lasten voor re-integratie (€ 1 miljoen), de Rijksmiddelen van de opvang Oekraïners (€ 0,5 miljoen) maar ook nadelen op de jeugd (€ 0,9 miljoen) en hogere lasten voor ICT (€ 0,4 miljoen). Er is € 4,5 miljoen uit de bestemmingsreserve bestuurlijke claims onttrokken voor activiteiten die zijn doorgeschoven van 2023 naar 2024.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat wordt voor € 2,8 miljoen beïnvloed door incidentele baten en lasten. Het overzicht van incidentele baten en lasten geeft een toelichting op de incidentele posten.

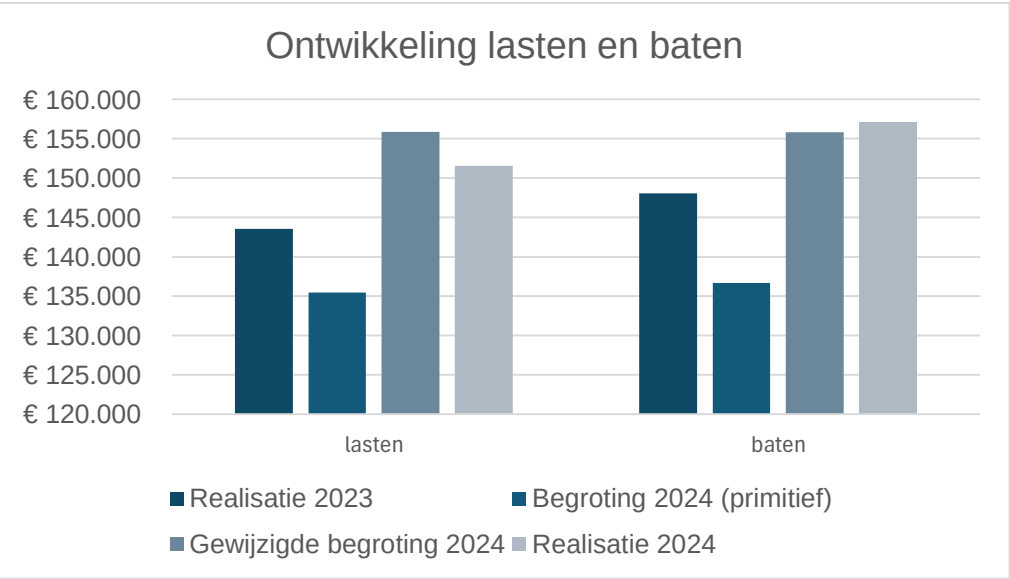
Wij hebben het College geadviseerd het overzicht van de incidentele baten en lasten op hoofdlijnen in te richten.

Daarnaast hebben wij het College geadviseerd het structurele begrotingssaldo te presenteren bij het overzicht incidentele baten en lasten.

Financiële positie

Van begroting naar realisatie

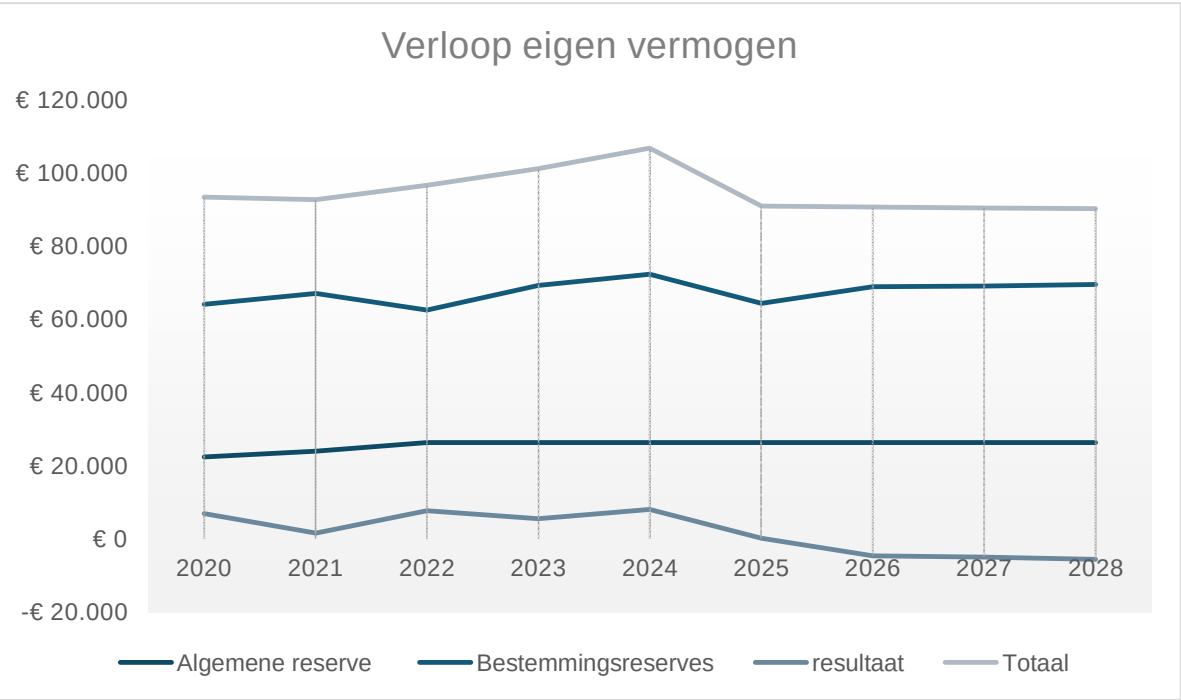
De primitieve begroting is bijgesteld in de bestuursrapportage en de slotwijziging. De grootste mutatie in de lasten is het gevolg van de doorgeschoven budgetten van 2023 naar 2024 (Bestuurlijke claims). De verhoging van de baten is met name veroorzaakt door de stijging in de algemene uitkering met € 2,2 miljoen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2024 € 107 miljoen. Uit het verloop hieronder blijkt een jaarlijkse stijging van het eigen vermogen in de afgelopen jaren. Mede als gevolg van het ravijnjaar 2026 en de structurele tekorten in het sociaal domein is de verwachting dat het eigen vermogen vanaf 2025 naar € 90 miljoen daalt. Dit is dan ook de aanleiding om de bezuinigingsronde fase 2 in te zetten.

De algemene reserve is de afgelopen jaren gelijk gebleven op € 26,3 miljoen.

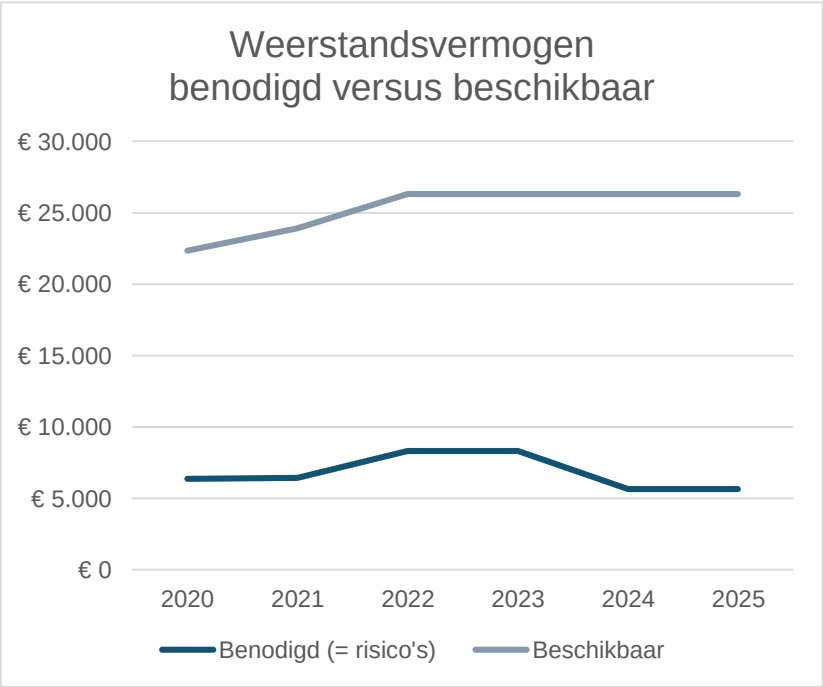
Financiële positie

Weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen is de afspiegeling van het benodigde weerstandsvermogen tegenover het beschikbare weerstandsvermogen. De ratio is uitstekend op basis van richtlijnen van de provincie.

Uit de grafiek hieronder blijkt een daling van het benodigde weerstandsvermogen in 2024 als gevolg van een daling in de risico's. De risico's op garantiestelling voor de Laarberg en de overige garanties zijn met € 2 miljoen naar beneden bijgesteld.

Financiële positie

Ontwikkeling reductie aantal SiSa regelingen

De Nederlandse regering werkt aan het verminderen van het aantal specifieke uitkeringen om bureaucratie te verlagen en de beleidsvrijheid te vergroten. In de Voorjaarsnota van 2025 heeft de regering plannen gepresenteerd voor het verminderen van het aantal regelingen. Deze voorstellen worden momenteel besproken in het parlement en kunnen nog worden aangepast.

Ongeveer zestig regelingen, waaronder infrastructuur-, onderwijs- en milieuspecifieke uitkeringen, verdwijnen mogelijk. Uitzonderingen blijven bestaan voor regelingen rondom Oekraïners, aardbevingsschade in Groningen en de toeslagenaffaire. De vrijgekomen middelen worden deels herverdeeld via het gemeentefonds, met een extra reservering van drie miljard euro volgens de Voorjaarsnota 2025.

Wij hebben het College van B&W geadviseerd zich tijdig voor te bereiden op de mogelijke afschaffing door de huidige financieringsbronnen en begroting te analyseren en eventuele projecten te herprioriteren.

Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen. Deze lichten wij hier kort toe.

Grondexploitatie

Op 31 december 2024 zijn er 11 grondexploitaties. In 2024 zijn geen nieuwe grondexploitaties geopend.

Voor de berekening van de verwachte resultaten in de actieve grondexploitaties zijn uitgangspunten geformuleerd. Wij vinden deze uitgangspunten acceptabel en consistent aan voorgaande jaren. Deze uitgangspunten zijn vermeld in de paragraaf Grondbeleid.

Tijdens onze controle zijn alle onderbouwingen per grondexploitatie getoetst, onder meer met hulp van een externe deskundige. Uit dit onderzoek is een aantal adviezen naar voren gekomen om de interne beheersing van de grondexploitaties te verbeteren. Het overall beeld is dat de interne beheersing van voldoende niveau is.

Op basis van de beoordeling hebben wij het College geadviseerd:

- *kaartmateriaal op te stellen ter toetsing van de ramingen,*
- *het rentepercentage niet meer dan 0,5% te laten afwijken ten opzichte van het percentage uit de begroting;*
- *de grondprijzen te laten toetsen door een externe deskundige*
- *de huurinkomsten van het terrein Everskamp niet mee te nemen in de grondexploitatie.*

In 2024 is op de grondexploitaties in totaal tussentijdse winst verantwoord van € 275.000. Eind 2024 is er 1 exploitatie met een verwacht verlies, Everskamp te Ruurlo. We hebben vastgesteld dat de winst berekend is conform de voorgeschreven 'Percentage of completion' methode. Er zijn geen bedragen voor specifieke risico's op de grondexploitaties in mindering gebracht.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op de geactualiseerde exploitaties. De actualisatie van de grondexploitatiebegrotingen met daarin de verwachtingen voor 2025 (MPG) wordt in juni 2025 - voorafgaand aan de vaststelling van de jaarstukken - aan de Raad voorgelegd. Wij zijn ervan uitgegaan dat deze door u conform voorstel worden vastgesteld.

Overige bevindingen

Voorziening dubieuze debiteuren

Eind 2024 heeft uw gemeente vorderingen op diverse partijen. Door de organisatie is een inschatting gemaakt van de (on)inbaarheid van deze vorderingen. Voor de debiteuren is een voorziening gevormd van € 280.000.

Dit ligt in lijn met voorgaand jaar. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten van de berekening van deze voorziening.

Voorziening pensioen

De voorziening voor pensioenen voor wethouders is gebaseerd op actuariële berekeningen. Deze zijn door een derde partij opgesteld. De gehanteerde rekenrente van 2,325% is conform de circulaire van het Rijk.

Voorziening RVU

De commissie BBV heeft in 2023 een uitspraak gedaan dat bij vervroegd uittreden een voorziening moet worden gevormd. Uw gemeente heeft 6 SW-medewerkers die onder de RVU vallen. Hiervoor is in 2023 een voorziening gevormd van € 0,1 miljoen.

Voorziening riolering

De voorziening riolering heeft als doel de egalisatie van het tarief: Een voorziening gevormd door van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. De dotatie in 2024 betreft het verschil tussen de baten en de lasten 2024. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten voor deze voorziening.

Voorziening Afval

De voorziening Afval is ook ter egalisering van de tarieven. Het product afval laat in 2024 lagere baten dan lasten zien. Het tekort van € 230.000 is uit de voorziening gehaald.

Voorziening verlofsparen/stuwmeer verlofuren

In de CAO gemeenten is voorgeschreven dat medewerkers vanaf 2022 gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om verlof te sparen.

Per 31 december 2024 is door diverse werknemers aan het verlofsparen deelgenomen. Deze deelname is vertaald naar een verplichting. Wij kunnen instemmen met de uitgangspunten van deze voorziening.

Er is bij het personeel geen stuwmeer aan verlofuren, zijnde 3.600 uur.

Overige bevindingen

Jaarrekeningposten

Kosten verbonden partijen

De gemeente Berkelland heeft een deel van haar taken overgedragen aan gemeenschappelijke regelingen. De kosten van deze organisaties komen ten laste van de exploitatie van de gemeente Berkelland. De kosten van GR VNOG en GR ODA zijn in deze jaarstukken gebaseerd op concept cijfers, omdat de definitieve cijfers op dat moment nog niet voorhanden waren.

Overlopende activa en overlopende passiva

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vereist een onderverdeling tussen subsidies die vooruit zijn ontvangen en subsidies die nog moeten worden ontvangen, maar waarvoor reeds kosten zijn gemaakt. De onderverdeling geldt voor middelen afkomstig van de Europese Unie, het Rijk en andere publiekrechtelijke lichamen. Het BBV stelt vervolgens dat dit getoond moet worden in een verloopoverzicht:

- de stand van de ontvangen en nog te ontvangen subsidies aan het begin van het jaar
- de tijdens het jaar ontvangen voorschotten
- de daadwerkelijke bestedingen
- de stand aan het einde van het jaar.

Dit verloopoverzicht moet aansluiten op de bestedingen in de SiSa-verantwoording of andere specifieke subsidieafrekeningen.

Het verkrijgen van inzicht in de inhoud van de overlopende passiva en overlopende activa, het rubriceren van de juiste overheidsorganen en het opstellen van verloopoverzicht heeft een grote inspanning gekost.

Wij hebben het College geadviseerd per subsidie een separate FCL in te richten om het verloop per verstrekte subsidie te kunnen volgen.

Onderbouwing investeringen

In de administratie worden diverse activeringen verwerkt op basis van memoriaalboekingen, waarbij facturen afkomstig zijn uit verschillende andere projecten of samenvoegingen. Hierdoor is de oorsprong van de activering niet altijd meer goed te herleiden. Dit betekent dat in de toekomst onduidelijk zal zijn op basis waarvan deze investeringen precies zijn geboekt. Het ontbreken van een duidelijke en eenduidige documentatie kan leiden tot problemen bij het achterhalen van de oorspronkelijke bron en onderbouwing van de investering.

Wij hebben het College geadviseerd voor alle investeringen direct een activanummer open te stellen en daar de facturen op te boeken.

Rechtmatigheidsverantwoording

Kaderstelling

In 2024 is de financiële verordening gedeeltelijk geactualiseerd om beter aan te sluiten bij de vereisten voor rechtmatigheid. De controleverordening uit 2023 bevat echter nog bepalingen over rechtmatigheid die formeel gezien niet meer op die plaats passend zijn.

Wij hebben het College geadviseerd de financiële verordening en controleverordening aan te passen op de modelverordening VNG tegelijk met de herziening van het materialiteitspercentage op basis van het aangepaste Besluit Begroting en Verantwoording.

Het normenkader is door de Gemeenteraad op 11 februari 2025 vastgesteld.

Onze bevindingen over de rechtmatigheidsverantwoording

In de financiële verordening heeft de Gemeenteraad de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op 3% van de lasten en de dotaties de aan reserves bepaald. Op basis van de voorliggende jaarrekening is dit een bedrag van € 4,6 miljoen.

In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het College aangegeven niet rechtmatig gehandeld te hebben voor € 4 miljoen. De totale onrechtmatigheden zijn **lager** dan de verantwoordingsgrens van € 4,6 miljoen.

Op basis van onze toetsing aan de wettelijke voorschriften voor de rechtmatigheidsverantwoording en de kaderstelling door de Gemeenteraad, hebben wij vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft. De jaarrekening en het jaarverslag bevatten de voorgeschreven informatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de tekst voldoet aan het voorgeschreven model.

Er zijn drie criteria vastgesteld om financiële rechtmatigheid concreet te maken, te weten:

- [1] het voorwaardencriterium
- [2] misbruik en oneigenlijk gebruik.
- [3] het begrotingscriterium en

Bij het opstellen van de jaarrekening legt het College in de rechtmatigheidsverantwoording verantwoording af over deze drie criteria.

[1] Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium schrijft voor dat financiële handelingen alleen mogen plaatsvinden onder de voorwaarden zoals opgenomen in de wet of in een verordening.

Het voorwaardecriterium komt met name voor in de processen:

- Europese aanbestedingen
- Treasury
- Subsidieverstrekingen
- WMO en Jeugdzorg

Rechtmatigheidsverantwoording

Europese aanbestedingen

In totaal zijn er 15 contracten onterecht niet Europees aanbesteed voor een bedrag van € 3,9 miljoen.

Wij hebben het College geadviseerd een zichtbare aansluiting te maken tussen de spendanalyse en het dagboek inkopen en daarbij onnodige eliminaties achterwege te laten.

Wij hebben het College geadviseerd over 2025 de inkopen zorgaanbieders ook mee te nemen in de verbijzonderde interne controle op de juiste inkoopprocedure.

[2] Misbruik en oneigenlijk gebruik

Het is aan de organisatie om effectieve maatregelen te nemen om misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik te voorkomen. Op basis van de eisen in de wet- en regelgeving heeft een vertaling plaatsgevonden naar de inrichting van de interne organisatie.

[3] Begrotingscriterium

Het budgetrecht bepaalt dat de Gemeenteraad toestemming geeft om het te realiseren beleid per programma binnen de vastgestelde begroting uit te voeren. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is, zowel overschrijdingen als onderschrijdingen.

In de rechtmatigheidsverantwoording wordt een onderscheid gemaakt in acceptabele en niet-acceptabele afwijkingen. Niet-acceptabele afwijkingen passen niet binnen de afspraken tussen de Gemeenteraad en het College. De Gemeenteraad wordt expliciet gevraagd in te stemmen met deze afwijkingen bij de vaststelling van de jaarrekening.

Meer lasten dan begroot

Er zijn 2 programma's met een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting. Hiervoor is in de jaarrekening een voldoende toelichting opgenomen.

Investeringskredieten

Er zijn 4 investeringen gedaan die hoger waren dan het door de Gemeenteraad vastgestelde krediet. Deze overschrijding is als niet-acceptabel aangemerkt.

*Wij hebben het College geadviseerd voor **alle** investeringen expliciet een krediet beschikbaar te stellen en niet alleen in te stemmen met de kapitaallasten.*

Minder lasten dan begroot

Op 8 programma's zijn de gerealiseerde lasten minder dan begroot. Het is binnen uw organisatie gebruikelijk om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

Meer of minder baten dan begroot

Op alle programma's is sprake van meer of minder baten dan begroot. Het is gebruikelijk om afwijkingen van deze aard bij de jaarstukken te vermelden. De afwijkingen tellen daarom niet mee als begrotingsonrechtmatigheid.

Rechtmatigheidsverantwoording

Toelichting op rechtmatigheidsverantwoording in paragraaf Bedrijfsvoering

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording is het een vereiste dat het College in de paragraaf Bedrijfsvoering een toelichting geeft op alle afwijkingen die zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast dient te worden beschreven welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Rapportagegrens

In de financiële verordening is opgenomen dat in de paragraaf Bedrijfsvoering fouten en/of onduidelijkheden groter dan 5% van de materialiteitsgrens, dit is € 77.000, worden toegelicht.

Uitvoering verbijzonderde interne controle

De verbijzonderde interne controle is door de gemeente zelf uitgevoerd en deels met hulp van externen. Wij hebben vastgesteld dat deze deugdelijk is uitgevoerd.

Intern inkoopbeleid

Wanneer de inkoopnormen uit de gids Proportionaliteit herhaaldelijk niet worden nageleefd of wanneer de documentatie en/of motivering ervan ontoereikend is, wordt van het College verwacht hierover te rapporteren via de paragraaf Bedrijfsvoering.

Uw organisatie heeft een eigen inkoopbeleid vastgesteld waarin de gids Proportionaliteit is uitgewerkt.

Wet Fido en bijbehorende regelingen

Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de wet Fido en bijbehorende Regelingen moeten worden opgenomen en toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Wij hebben vastgesteld dat de renterisiconorm en de kasgeldlimiet niet zijn overschreden en dat toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering niet noodzakelijk is.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

De gemeente Berkelland beschikt niet over een nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik waarin de risico's en maatregelen zijn benoemd. Dit is toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Interne beheersing: interim controle

Risico's interne beheersing

Bij de interimcontrole hebben wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld. Naar aanleiding hiervan hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter gerapporteerd aan het College en in een samenvatting in de vorm van de boardletter aan de Raad. De boardletter is met de auditcommissie op 29 januari 2025 besproken.

In de boardletter hebben wij per proces aangegeven welke bevindingen en risico's wij zien. Wij hebben hiervoor (mogelijke) interne beheersingsmaatregelen voorgesteld om de risico's af te dekken. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat als gevolg van het ontbreken van deze (voldoende) maatregelen, hebben wij aanvullende werkzaamheden moeten verrichten.

De belangrijkste risico's uit de boardletter zijn onderstaand weergegeven:

1] Prestatieleveringen inkoop

Bij de jaarrekeningcontrole is op basis van een steekproef vastgesteld dat niet aan alle inkoopfacturen aanwijsbare prestaties ten grondslag lagen. Hiervoor is een onzekerheid opgenomen van € 871.000 als meest waarschijnlijke afwijking op de totale massa.

2] Prestatieleveringen WMO en Jeugd

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat voldoende productieverantwoordingen zijn gewaarmerkt door een accountant waardoor de prestatielevering voor een groot deel is vastgesteld.

Interne beheersing: afronding controle

Afwikkeling aandachtspunten voor de jaarrekening vanuit de interimcontrole

Vanuit de interimcontrole hebben wij enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2024 meegegeven. De belangrijkste waren:

- Afronding van de verbijzonderde interne controle met aandacht voor de Europese aanbestedingen;
- Onderbouwing van de geleverde prestaties voor de inkopen;
- Het vast laten stellen van het normenkader 2024.

Van alle hierboven vermelde punten hebben wij vastgesteld dat deze zijn afgerond.

Aanvullende bevindingen

Vanuit de afronding van de controle over het boekjaar 2024 vragen wij nog aandacht voor de volgende aanvullende bevindingen over de interne beheersing.

Wij hebben het College geadviseerd:

- *WMO en jeugd: tijdigheid van de beschikkingen te bewaken;*
- *Inkopen: het aantal crediteuren te reduceren;*
- *Inkopen: het aantal budgetbeheerders te stabiliseren;*
- *Betaalproces: de bankrekeningnummers ook voor de subsidieverstrekkings op de juiste tenaamstelling te controleren;*
- *Subsidieverstrekkings: de verstrekte subsidies consequent te boeken zodat deze eenduidig te herleiden zijn.*

IT omgeving

Op basis van boek 2, artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek moet de accountant in zijn verslag aandacht besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor onze controle maken we in een beperkte mate gebruik van de automatiseringsomgeving.

Onze verantwoordelijkheid

Onze opdracht

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening gecontroleerd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet) én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 1.536.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 4.608.000 (3% van de lasten). Voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. Dit betekent dat op een aantal vormen van overige dienstverlening aanvullende voorwaarden van toepassing zijn, dat voor sommige soorten van overige dienstverlening beperkingen gelden en dat sommige soorten dienstverlening niet toegestaan zijn.

Naast de controle van de jaarrekening hebben wij géén overige diensten en/of adviesopdrachten uitgevoerd. De voor uw organisatie in 2024 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid.

Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het College van de organisatie. Ingeval van fraude door het College melden we dit aan de Gemeenteraad.

Wij merken op dat onze werkzaamheden niet specifiek gericht zijn op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het College.

De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Afsluiting

Publicatie jaarrekening

Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de Gemeenteraad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant. Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

De wetgeving rondom de WNT (Wet Normering Topinkomens) geeft aan dat de WNT-verantwoording door de organisatie op internet gepubliceerd moet worden voor een periode van tenminste zeven jaar. De gegevens moeten vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn.

Afsluiting

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking en open communicatie tijdens onze controlewerkzaamheden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman Accountants Fiscalisten

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Bijlage controleverklaring

In de volgende bijlagen geven wij de tekst weer welke wij zullen opnemen in de controleverklaring inzake

- fraude
- veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Dit is niet de volledige tekst van de controleverklaring.

Bijlage controleverklaring fraude

Bijlage controleverklaring veronderstellingen financiële risico's

Bijlage controleverklaring fraude

Fraude

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. In onze controleaanpak hebben wij generieke en specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op deze risico's.

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Wij zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude. De uitkomsten van de controlewerkzaamheden hebben wij geëvalueerd. Daarbij hebben we overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie als ook aan anderen binnen de organisatie. Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang. Uit het geheel van onze werkzaamheden volgden geen signalen, specifieke aanwijzingen of vermoedens van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn hieronder weergegeven.

Bijlage controleverklaring fraude

Geïdentificeerd frauderisico

MO: Beïnvloeden schattingen en doorbreking interne beheersing

De directie/het College van B&W heeft een unieke positie om fraude te plegen, omdat ze in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het de directie. Wij hebben in dat kader bijzondere aandacht gehad voor tendenties in schattingen als gevolg van mogelijke druk op de directie/het College van B&W om het resultaat te beïnvloeden.

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op doorbreking van de interne beheersing moeten mitigeren, waaronder de ingebouwde waarborgen in de processen met betrekking tot handmatige journaalposten.

In respons op de bevindingen vanuit deze werkzaamheden hebben wij journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria, journaalposten gegenereerd tijdens het proces van opmaken van de jaarrekening met mogelijk resultaat sturend effect.

Wij hebben bij de controlewerkzaamheden specifieke aandacht gehad voor eventuele manipulatie of bovenmatige bemoeienis van het management bij de totstandkoming van cijfers en belangrijke toelichtingen.

Daarnaast hebben wij op journaalposten die zijn gegenereerd door, of in opdracht van, de directie/het College van B&W specifieke controlewerkzaamheden verricht.

Wij hebben specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van schattingen. Wij hebben getoetst of de gehanteerde uitgangspunten en veronderstellingen adequaat zijn. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het management bij deze schattingen.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie of vooringenomenheid van de directie bij schattingsposten.

Bijlage controleverklaring fraude

Geïdentificeerd frauderisico

Prestatieonderbouwingen

Het risico dat inkoopfacturen betaald worden, zonder dat hier een prestatie tegenover staat

Ongeautoriseerde betalingen

Een combinatie van te ruime bevoegdheden ten aanzien van het doorvoeren van wijzigingen in stambestanden crediteuren, de verwerking van inkoopfacturen biedt in opzet aan medewerkers de gelegenheid om onrechtmatige betalingen te laten verrichten met als doel het oneigenlijk toe-eigenen van activa.

Corruptierisico

Het risico op corruptie door ambtenaren, bestuurders en toezichthouders

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd die bedoeld zijn om het risico op fraude te beperken met betrekking tot het leveren van de prestaties van de ingekochte goederen en diensten. Wij hebben door middel van een deelwaarneming vastgesteld dat de levering van goederen/diensten voor de onderzochte gevallen heeft plaatsgevonden overeenkomstig de inkoopfacturen.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Wij hebben geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude vastgesteld met betrekking tot de inkoop.

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing die het risico op het verrichten van onrechtmatige betalingen moeten mitigeren.

Tevens hebben wij werkzaamheden verricht op de rechtenindeling in het bankpakket en de interne procedures met betrekking tot de controle van personeelsmutaties. Tot slot hebben wij middels data-analyse alle bankmutaties geanalyseerd.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het verrichten van onrechtmatige betalingen.

We hebben vastgesteld dat er maatregelen zijn genomen rondom het bewaken van de integriteit en het voorkomen van integriteitsschendingen. We hebben navraag gedaan of er meldingen zijn geweest.

Indicatie uitkomst werkzaamheden

We hebben geen specifieke aanwijzingen voor corruptie of vermoedens van corruptie.

Bijlage controleverklaring veronderstellingen financiële risico's

Het College van B&W heeft de jaarrekening opgesteld waarbij inzicht is gegeven is de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te kunnen vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Onze controlewerkzaamheden om het inzicht, dat het College B&W, geeft te evalueren en de beoordeling van de gehanteerde veronderstellingen omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de toelichting op de financiële positie zoals deze is beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Kennisnemen van de beoordeling van de Provincie over de financiële positie inzake de begroting 2024 en 2025 en evalueren of de daarbij behorende opmerkingen voldoende zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen;
- Evalueren van het proces van risicoanalyse en de gehanteerde veronderstellingen die het College van B&W heeft gehanteerd bij de totstandkoming van de informatie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen;
- Evalueren of de paragraaf Weerstandsvermogen alle relevante informatie bevat, waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- Inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van risico's na de periode van de door het College van B&W verrichte risicoanalyse.

Uit onze werkzaamheden blijkt dat de door het college gegeven inzicht aanvaardbaar is.

Bijlage SiSa tabel fouten en onzekerheden

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2024 d.d. 20 februari 2025.

Wij zijn verplicht een tabel op te nemen in dit accountantsverslag met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen.

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2025 bij het CBS aan te leveren, inclusief de hieronder vermelde oordelen in onze controleverklaring:

Strekking controleverklaring	
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	Goedkeurend

Bijlage SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek in 2023 en 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorziening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	n.v.t.	n.v.t.	Van indicator J32/08 kan de deugdelijke totstandkoming niet worden vastgesteld.
J47B	Volkshuisvestingsfonds (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bijlage SiSa tabel fouten en onzekerheden

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout of onzekerheid
J55	Aanpak energiearmoede	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J209	Meerjarig regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M24	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten in verband met het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2023 en 2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Samen bouwen aan duurzaam succes

Als ondernemer, manager of bestuurder dealt u dagelijks met veranderingen. Dan is het prettig om voor cijfers, financiële processen en fiscale vraagstukken zekerheid in te bouwen. Wij zijn graag die specialist dichtbij, die altijd een extra stap voor u zet en die naast de data altijd de mens ziet.

▼ Zullen we samen bouwen aan uw duurzame succes?